

Interjú Steiner Attila európai uniós ügyekért felelős államtitkárral

„Az uniós érdekérvényesítésünket kívánjuk még hatékonyabbá tenni, és ehhez elengedhetetlen a személyes jelenlét, egy szorosabb és élőbb kapcsolat kialakítása az uniós intézményekkel.”

A Miniszterelnökségről hozta az Igazságügyi Minisztériumba portfóliója nagy részét, amiért tavaly nyártól államtitkárként felel. Pontosan milyen feladatok tartoznak az Európai Unió Ügyekért Felelős Államtitkársághoz?

Alapvetően a portfóliónk jellege nem változott. Fontos hozzátenni, hogy miniszter asszony személyesen is magáénak érzi az uniós területet, és a kiemelt politikai ügyeket ő személyesen viszi, így az ő munkáját készítjük elő és támogatjuk. Mindemellett a kormányon belül a különböző tárcák álláspontját koordináljuk uniós ügyekben, erre van egy külön helyettes államtitkárságunk, amit Ökrös Oszkár helyettes államtitkár úr vezet. Másik fontos feladatunk az uniós érdekérvényesítésünk hatékonyabbá tétele. Ennek érdekében nem csak az Európai Unió intézményeinek hagyományos csatornáit használjuk, hanem olyanokat is, amelyek hosszú távon és indirekt módon segítik az uniós érdekérvényesítést.

A hatékony érdekérvényesítést szolgálja az is, hogy most már Magyarország brüsszeli Állandó Képviselétének felügyelete is az Igazságügyi Minisztériumhoz tartozik?

Legnagyobb külképviseletünk az Állandó Képviselő, több mint száz kolléga dolgozik kint, így fontosnak tartom, hogy napi szinten szoros kapcsolatban legyünk velük. Hagyományosan az Igazságügyi Minisztérium külképviseletekkel nem szokott foglalkozni, de azon kollégák nagy részét is magunkkal hoztuk, akik már korábban az Állandó Képviselő igazgatási kérdéseivel foglalkoztak. Ennek köszönhető, hogy sikerült ezt az átstrukturálást zökkenőmentesen végrehajtani és a jó működést fenntartani, és ebben kiemelkedő szerepe volt Raisz Anikó államtitkár asszonynak és Nagy Attila helyettes államtitkár úrnak is.

Ami a hatékony érdekérvényesítést illeti, a legfontosabb eleme ennek a munkának az Állandó Képviselő, akik ott vannak a helyszínen (Brüsszelben) és minden szakpolitikát követnek. Ők alapvetően a tanácsi folyamatokra fókuszálnak mint Magyarország érdekeinek képviselője a Tanácsban. A tanácsüléseken képviselendő mandátumok kialakítását mi koordináljuk. Mi szeretnénk ezen túlmenően az uniós intézményekkel is

egy szorosabb és élőbb kapcsolatot kialakítani. Elsősorban az Európai Parlamentre gondolok, de nagyon fontosak az egyéb uniós intézmények, mint például a Régiók Bizottsága, ahol ugyanezeket a témákat egy más fórumon vitatják meg. Az, hogy milyen vélemény alakul ki Magyarországról, milyen erős az érdekérvényesítő képességünk, az függ az intézményi pozícióinktól és kapcsolatrendszerünktől. Éppen ezért próbálunk személyes, pozitív kapcsolatokat kialakítani, és azokat ápolni, hiszen a döntési folyamatok végén ott is emberek ülnek az íróasztalok mellett. Ha van egy személyes kapcsolat, az nagyon sokat tud segíteni – akkor van esély arra, hogy ténylegesen megértsék az álláspontunkat és ne csak berakják az írásos álláspontunkat a huszonnégy tagállam aktája közé. Ezért a munkáért Bólya Boglárka helyettes államtitkár asszony felel.

Feltételezem, hogy ezt saját brüsszeli tapasztalatából kiindulva látja így...

Igen, négy évet éltem Brüsszelben, az Európai Parlamentnél dolgoztam, ahol minden a személyes kapcsolatokról szól, de ez így van a Tanácsban is. Természetesen megvannak

a munkafolyamatok, de akinek van már egyfajta személyes kreditje, azzal sokkal többet el tud érni, mintha csak a bürokrácián keresztül küldözget be állásponti elemeket.

Sokrévű tapasztalattal rendelkezik már, de azt a generalista szemléletet, ami leginkább ebben a pozícióban használható, már egészen fiatalon, bencés diákként elsajátította, igaz?

Pannonhalmán alapvetően generalista szemléletmódra volt szükség, mert nem úgy folyt az oktatás, mint egy hagyományos gimnáziumban, hogy van egy reál vagy egy humán specializáció. Nálunk minden tárgyra nagy hangsúlyt fektettek és mindent kellett tanulni – az, hogy választottam fakultációt, az nem jelentette azt, hogy a többi tárgy ne lenne fontos. Itt az Államtitkárságon kifejezetten hasznos a generalista szemlélet, hiszen számos szakterülettel foglalkozunk: gazdasági témákon át a környezetvédelemig, szociális ügyektől kezdve a migrációig, vagyis az uniós témák teljes spektrumát lefedjük. Mindemellett Bóka János államtitkár úrékkal szoros az együttműködés jogállamisági kérdésekben, mert ezek a folyamatok hatással vannak a többi szakpolitikára is.

Mi az, amit a korábbi tapasztalataiból jól tud jelenleg hasznosítani?

Nekem nagyon sokat segít a munkámban az, hogy dolgoztam a piacon és tudom, hogy egy piaci szereplő alapvetően hogyan gondolkodik. Azért tartom ezt elengedhetetlennek, mert a legtöbb folyamat végén a piaci szereplőnek kell majd alkalmazkodnia az új jogszabályi környezethez. Ezért nagyon

fontos, hogy ne csak egy aktaként kezeljük az ügyeket, hanem lássuk, hogy ezek a döntések a mindennapi életre milyen kihatással vannak. Ezért szeretnénk az érdekvérvényesítést is még hatékonyabbá tenni, hogy a magyar gazdasági érdekek is megfelelően be legyenek csatornázva Brüsszelben. Értelemszerűen az európai parlamenti tapasztalat nagyon hasznos volt, ennek köszönhetően nem csak a tankönyvekből ismerem az intézmények belső működését, hanem közvetlenül a kulisszák mögé láttam.

Melyek Magyarország jelenlegi prioritásai az európai uniós tagsággal kapcsolatban?

Teljesen új intézményi ciklus indult 2019-ben, és – ahogy miniszterelnök úr is többször hangoztatta –, egy erős nemzetekből álló erős Európa a célunk. Úgy vélem, hogy akkor lesz Európa erős, ha sikeres tagállamokból áll, amelyek gazdaságilag, illetve társadalmi és kulturális szempontból is prosperálnak, és az ezt biztosító együttműködésnek kell az intézményi kereteit létrehozni. Mi alapvetően azt gondoljuk, hogy a Lisszaboni Szerződésben lefektetett alapstruktúra megfelelő, az más kérdés, hogy ezek az uniós intézmények betartják-e az abban lefektetett feladat- és hatásköröket. Az előző Európai Bizottságnak is ez volt az egyik problémája, hogy magát politikai bizottságként definiálta, amely egyáltalán nem a Bizottság hatásköre. Nekünk az lenne a célunk, hogy az intézményközi egyensúlyt fenn tudjuk tartani a jövőben, és ennek nagyon sok kihatása van a szakpolitikákra is. A britek távozásával a szavazati arányok is megváltoznak, így kérdés, hogy

a Tanácson belül hogyan alakulnak majd az új erőviszonyok, milyen szövetségek fognak a Brexit hatására kialakulni. Ami minket illet, készen állunk a párbeszédre, és amennyiben a Bizottság is új magatartást tanúsít és nem politikai Bizottságként viselkedik, hanem a Szerződések őre szerepkört tölti be, vagyis egy sokkal pragmatikusabb, feladatokra és együttműködésre koncentráló Bizottságot látunk magunk előtt, akkor az esélyt adhat a bizalom visszaállítására.

Milyen várakozásokkal tekint a költségvetési tárgyalások elé?

Ez az elmúlt és az elkövetkezendő hónapok legfőbb témája, a tárgyalások már miniszterelnöki szintre kerültek. Amit látunk, hogy alapvetően két nagy tábor van. Vannak a nettó befizetők – legújabb nevükön Takarékos vagy Fukar Négyek –, akik értelemszerűen minél kevesebbet szeretnének befizetni a költségvetésbe, illetve a kohézió barátai ország-csoport – vagy legújabb nevén az „Ambiciózus Európa Költségvetése” csoport –, akik a hagyományos politikák és az új kihívások finanszírozásának egyszerre hívei. Itt kibontakozott egy ellentét, hiszen a nettó befizetők szerint az új kihívásokra kell koncentrálni, és nem a régi, „avitt”, hagyományos politikákra. Szerintünk ez a megközelítés nem helyes, mert az új kihívásokat, például a klímavédelmi célkitűzéseket is a régi, hagyományos politikákon keresztül tudjuk elérni. Hatékony és modern mezőgazdaság nélkül nem lehet a klímavédelmi célkitűzéseket teljesíteni. A kohéziós politikák fenntartása továbbra is nagyon fontos, hiszen a modern infrastruktúra kiépítéséhez, illetve a megújuló energiatermelő kapacitások létrehozásához nagyban hozzájárul. A fő csata most várhatóan ennek a két álláspontnak az ütköztetéséről fog szólni.

Hogy látja a Visegrádi Négyek helyzetét? Mennyire tudják támogatni egymást ezek a tagállamok az elkövetkezendő időszakban?

A V4 véleményem szerint egy nagyon pragmatikus együttműködés. Fontos azt hangsúlyozni, hogy nagyon sok területen hasonlóak az érdekeink, de ez egy kölcsönös tiszteleten alapuló szövetség, úgyhogy ha valakinek vannak olyan szempontjai, amelyet a többi tag nem oszt, azt is tiszteletben tartjuk. Ez a hozzáállás akár mintaként is szolgálhatna az EU számára, hogy miként tudnak praktikusán, de a kölcsönös tiszteletet megtartva együttműködni a tagállamok. Úgy látom, hogy az EU-ban is egyre inkább érzékelik a V4 súlyát, nemcsak gazdaságilag, hanem politikailag is. Ha gazdaságilag nézzük, akkor a mi régióinkban van a legnagyobb növekedés, nálunk a legalacsonyabb a munkanélküliség, jól integrálódtunk az uniós egységes piacra, illetve körülbelül hetven százalékkal nagyobb a kereskedelmi forgalmunk Németországgal V4-es szinten a francia–német kereskedelmi forgalomhoz képest. Ebből is látszik, hogy a V4-szövetség az európai gazdaság motorjává vált, emellett pedig politikai szempontból is felértékelődött, részben a Brexit miatt.

Ha már a gazdasági mutatóknál tartunk, mennyire tudja kamatoztatni közgazdász végzettségét a jogász minisztériumban?

Eddig akárhol dolgoztam, nagyon sokat kellett jogászokkal együtt dolgoznom, úgyhogy nekem nem új a jogász szemlélet, sőt mindig is nagyon jól tudtam együttműködni velük. Mivel a hozzám tartozó ügyekben gyakran gazdasági szereplőket érintő jogszabályokról és uniós szabályokról van szó, ezért szerettem kifejezetten előnyös, hogy nekem van egy közgazdász „szemüvegem” ezekben a kérdésekben. Szerencsére jogi ügyekben akár több száz jogászhoz is fordulhatok a minisztériumban.

A Nemzetek Európája Karrier Program miért jött létre, és kiknek szól, jogászoknak?

Ez is a személyes jelenlétről szól. Nagyon fontos a magyarok jelenléte az uniós intézményekben is. Azt látjuk, hogy az Európai Bizottságban vannak ugyan magyarok, de talán a reprezentációs szintjük nem olyan, amilyennek lennie kéne, különösen közép- és felső vezetői szinten nagyon kis számban vagyunk jelen. Ez egy hosszú távú építkezés, aminek célja, hogy minél több magyar sikeresen bejusson az európai uniós intézményekbe. Ehhez versenyvizsgát kell tenni, amelyre a felkészülés egyik módja a Nemzetek Európája Karrier Program, ahol célzottan erre készítik fel az érdeklődőket a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Egyfajta utánpótlást szeretnénk biztosítani, mert ez a hatékony érdekérvényesítés alapja. Sokan nem is gondolják, hogy nemcsak jogi diplomával vagy az általános európai tanulmányokkal lehet jelentkezni, hanem bármilyen más szaktudás is szóba jöhet. A speciális szaktudással rendelkező érdeklődőknek mint például egy makróelemzőnek még nagyobb esélye is lehet, mint egy generalistának, aki még egyik szakpolitikában sem mélyült el. A Bizottság ugyanis az összes szakpolitikát lefedi, több mint harmincezen dolgoznak ott, és sokféle szaktudásra van szükség.

Ha már ilyen sokat emlegettük a személyes jelenlétet, Ön személy szerint hogyan tudja megoldani azt, mennyi időt tartózkodik Brüsszelben és Budapesten?

Ez egy nagy kihívás, hiszen mindenhol jelen kéne lenni. Ha a nagy átlagot tekintem, akkor azt mondhatom, hogy minden héten van egy külföldi utam. Ha ennél rendszeresen több lenne, az már az itthoni ügyek rovására is mehetne, viszont fontos a folyamatos külföldi jelenlét is. Ez ugyanakkor nem egy egyszemélyes misszió, a helyettes államtitkárokra és a többi kollégára is számítok, ők is utaznak. Nemcsak Brüsszlelről szól ez a munka, hanem próbáljuk a bilaterális kapcsolatokat is erősíteni az uniós tematikában, és tapasztalataim szerint egy bilaterális találkozón teljesen más mélységben lehet tárgyalni és a fogadó tagállam irányába is jól veszi ki magát, hogy az ember ellátogat egy tagállamba csak azért, hogy megismerje az álláspontjukat.

Az interjút készítette: Dobrotka-Mayer Annamária
Budapest, 2020. február 6.